

Seudot Shabbat and Oneg Shabbat - The Sugya

Question: My wife and I are relatively newly married. I am used to having *fleishig* Shabbat meals, whereas my wife is disgusted by meat (including poultry, mainly by the smell). Is it *right for us* to stop having meat at Shabbat/Yom Tov meals or should we try to figure out an arrangement that *my wife can live with*?

Shabbat 117b

תנו רבנן: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת – שלש. רבי חידקא אומר: ארבע.

Isaiah 58:13

אם-תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עיני לקדוש ה' מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר.

Shabbat 118b

אמר רב יהודה אמר רב: כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך". עונג זה איני יודע מהו? כשהוא אומר "וקראת לשבת עונג" הוי אומר זה עונג שבת. במה מענגו? רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמי' דרב אמר: בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומין. רב חייא בר אשי אמר רב: אפי' דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג. מאי היא? א"ר פפא: כסא דהרסנא [=רשי"י - דגים קטנים מטוגנים בשמן קרביהן ובקמח

Ramban ¹ , On the Pentateuch, Leviticus 23:2	Rambam ² , Hilkhot Shabbat 30:1;30:10	Rabbeinu Yonah, Berakhot 10b (in Rif) ³
[ורבותינו ז"ל אמרו (ספרי במדבר כ"ח:י"ח): ארעם במאכל ובמשתה ובכסות נקיה, כלומר: שלא יהא חוקם אצלך כחק שאר הימים, אבל תעשה להם מקרא של קדש לשנותם במאכל ובמלבוש מחול לקדש...]	ארבעה דברים נאמרו בשבת. שנים מן התורה. ושנים מדברי סופרים והן מפרשין על ידי הנביאים. שבתורה (שמות כז) "זכור" (דברים ה יא) "שמור". ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד וענג שנאמר (ישעיה נח יג) "וקראת לשבת ענג ולקדוש ה' מכבד" ... אכילת בשר ושתיית יין בשבת ענג הוא לו. והוא שהיתה ידו משגת.	בשבת מיסב ואוכל בשר ושותה יין לא קאמר וחייב לאכול בשר ולשתות יין דכיון שהוא מתכוין למצוה אם ירצה יאכל ואם לא ירצה לא יאכל שאינו חובה על האדם שיאכל בשר וישתה יין בשבת שהרי אמרו (שבת קיח.) "עשה שבתך חול ואל תצטרך; בריות הלכך בכל דבר שהוא מצוה חייב לעשותו בשבת אבל זה רשות הוא, אם ירצה יאכל בשר וישתה יין, ואם לא רצה, יניח.

Simchat Yom Tov - The Sugya

¹ **Mishna Berura** (342:1) writes "יש פוסקים שס"ל דעיקרו הוא מן התורה שהשבת הוא בכלל מקראי קודש שנאמר" which **Rav Melamed** identifies as the position of **Ramban**; moreover, **Rav Melamed** believes **Ramban's** view is that עונג is a מצווה מדאורייתא

² **Hinukh** (297) also holds that עונג is a מצווה מדרבנן

³ **Darkei Moshe** (Yoreh De'ah 341:1) cites this position of **Rabbeinu Yonah**

Pesachim 109a

ת"ר חייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל שניא "ושמחת בחגך". במה משמחם? בין רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם ונשים בראוי להן. אנשים בראוי להם - בין...תניא: רבי יהודה בן בתירא אומר: בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר "וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך" ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא בין שנאמר "ויון ישמח לבב אנוש"

Tosafot, Pesachim 109a⁴	Rambam, Hilkhhot Shevitat Yom Tov 6:17-18
במה משמחו בין. היינו בזמן הזה, אבל בזמן בית המקדש אין שמחה אלא בבשר	וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו, שנאמר: "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך" (דברים טז, א); אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים, כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה (א, א), יש בכלל אותה שמחה לשמח הוא ובניו ובני ביתו, כל אחד ואחד בראוי לו...כיצד? והאנשים אוכלין בשר ושותין יין, שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא בין.

Beit Yosef OH 529:4	Minchat Barukh Siman 77, R. Barukh Lavinski (Lithuania 1841-1903)
ויש לתמוה על הרמב"ם למה הצריך שיאכלו בשר וישתו יין דהא בברייתא קתני דבזמן הזה אין שמחה אלא בין ומשמע דבין סגי בלא בשר!	הנה סבירא ליה (רמב"ם) שאר שמחות דעלמא נכלל בקרא "ושמחת בחגך". ואם כן, גם בזמן הזה שמחה דיום טוב הוא מן התורה.

*Halakha le-Ma'aseh**Part I - Oneg Shabbat***Shulchan Aruch 250:2**

יִרְבֵּה בְּבֶשֶׂר וַיִּין וּמִגְדָּנוֹת כְּפִי יִכְלֶתוּ.

Mishna Berura⁵ OH 242:1 s.v. אפילו

והנה בגדר מצוה זו יש ג' מאמרי חז"ל בזה (א) הא דאמרו דצריך לענגו בדגים גדולים וראשי שומן ותבשיל של תרדין שזה היה מאכל חשוב בזמניהם וכן בכל מקום ומקום לפי מנהגו יענגוהו במאכלים ומשקים החשובים להם עונג [ולפי שמן הסתם רוב בני אדם עיקר עונגם בבשר ויין ומגדנות לכך איתא

⁴ Tosafot (Mo'ed Kattan 14b s.v. עשה דיחיד) expresses this idea more clearly: "מיהו נראה לי דשמחת הרגל נמי" "דרבנן ושמחת היינו בשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה"

⁵ Mishna Berura (250:6) references his treatment of the issue of שבת עונג to 242:1

בסימן ר"נ ס"ב דירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו]

Peninei Halakha Shabbat 7:2 (pg. 124)

עיקר הסעודה על הלחם שהוא המאכל החשוב ביותר, ומצווה להכין לסעודות מאכלים טובים שאדם רגיל להתענג בהם. בזמן חז"ל היו אנשים מתענגים בתבשיל של תרדים, דגים גדולים וראשי שומים, וממילא מצווה היתה להכיןם לשבת (שבת קיח, ב; מ"ב רמב, א). וכיוון שרוב האנשים מתענגים בבשר ויין ומגדנות, היינו פירות טעימים, כתבו הפוסקים להרבות בהם (שו"ע רנ, ב). ומי שאינו נהנה בבשר ויין, יכין לסעודות שבת את המאכלים שמענגים אותו.

Part II - Simchat Yom Tov

Shulchan Aruch 529:1-3

(א) מצות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתיה. ואל יצמצם בהוצאת יום טוב, וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת.
(ב) חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד...
(ג) אדם אוכל ושותה ושמח ברגל. ולא ימשך בבשר וביין ובשחוק וקלות ראש...

3 Approaches in the Achronim to Simchat Yom Tov: 1. *General and Flexible Chiyuv*, 2. *Ubiquitous Standard*, and 3. *Limited Flexibility (Poultry)*

Sha'agat Aryeh Siman 65

נראה לי משום דמצות שמחה שנצטוונו ברגל אינה שמחה פרטיות אלא שמחה כללית שמחויב לשמוח ב"ט בכל מיני שמחה שיכולת בידו לשמוח ולא דמי לשאר מצות ששויין בכל אדם העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט אבל שמחה זו כל אדם ואדם מחויב לשמוח כפי יכולתו ולפי רוב עושרו... ש"מ דכל אדם מצות שמחה מוטלת עליו בראוי לו ובמה שנהנה ממנו והיינו דאמרינן בגמ' הרבה פעמי' דלמא אתי לאמנועי משמחת י"ט הרי נתברר דמצות שמחה נוהג מה"ת בזה"ז בכל מיני שמחות

Magen Avraham 529:3	Magen Avraham 696:15
על היין. ומצוה לאכול בשר (רמב"ם סמ"ק ב"ח יש"ש)	... ומ"מ קשה דהא י"ט נמי "שמחה" כתיב ביה ואין חיוב לאכול בשר רק בזמן שב"ה קיים

Darkei Teshuva 89:19

אין זהרין בזה - ... אמנם הנה מבואר ביש"ש פ"ב דביצה שכ"ז ז"ל כי פשיטא דאין שמחה אלא בבשר דהא שמחת יו"ט הוא הסעודה ולא נקרא סעודה להיות בו לב טוב ושמח בלי אכילת בשר אלא שבזמן שבהמ"ק קיים ה' אוכלין בשר שלמים וכו'. ועיין במ"א לעיל שם תקכ"ט סק"ג שכ' המ"א בעצמו בשם הרמב"ם דהוי מצוה לאכול בשר ביו"ט עיי"ש ודברי המ"א אין סותרין זא"ז דלא הוי מצוה חיוביות רק מצוה לכתחלה. וזכרתי ימים מקדם כד הוינא תליא ששמעתי מפי אדמו"ר הגאון הקדוש רשכבה"ג

מצאנו זצלה"ה בעל תשו' דברי חיים שאמר שאין דברי השאגת מוכרחין **אלא שצריך לאכול ביו"ט בשר**
בהמה דוקא

Chavot Yair §278

ובנדון הנ"ל דחומרא קולא הוא נגד שמחת י"ט נ"ל שאפילו יש לו בשר מלוח יותר מב' ימים שאין בו שמחה מותר לב"ב למדן ויודע הלכות שחיטה לשחוט עוף או עופות אצל שו"ב החולה שהרי בכה"ג יש מתירין לכתחילה **ומקיים בהם שמחת יו"ט קצת** לפי מנהג העולם דבמשתאות החשובות מפרנסי' בעופות אע"פ דק"ל ג"כ דאין יוצא ידי שמחת החג בבשר עופות

Be'or Halakha 529:2

כיצד משמחן הקטנים וכו' והנשים וכו' – והאנשים בזמן שבהמ"ק היה קיים היו אוכלין בשר השלמים לשמחה וכדכתיב "וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת וגו'" ועכשיו שאין בהמ"ק קיים אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא ביין שנאמר ויין ישמח לבב אנוש, אבל בשר אין חובה לאכול עכשיו כיון שאין לנו בשר שלמים ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר כיון שנאמר בו "שמחה" [כן מתבאר מדברי הב"ח וש"א] והמחבר שלא הזכיר בשר אזיל לשיטתיה בב"י ע"ש ולענין יין סמך על מה שהזכיר בס"א שצריך לקבוע סעודה על היין

Peninei Halakha Moadim 1:9

למרות שעיקר מצוות השמחה ביין, מצווה לאכול בסעודות החג בשר בהמה, שאכילתו משמחת. הרי ששתיית היין חובה ואכילת בשר בהמה מצווה (שו"ע תקכט, א; שועה"ר ז; מ"ב יא). מי שאוהב יותר בשר עוף, וכן מי שאין לו אפשרות להשיג בשר בהמה, מצווה שיאכל בשר עוף, שגם באכילתו יש שמחה וחגיגות (חוות יאיר סו"ס קעח)... גבר שאינו שמח בשתיית יין או באכילת בשר, אינו צריך להכריח את עצמו בכך, ויקנה לצורך סעודות החג את המאכלים שמשמחים אותו ביותר (שאגת אריה סה)

Peninei Halakha Moadim ibid Footnote 5

ומי שאינו שמח ביין ובשר, וכן נשים, אין הסעודות אצלם שמחה יתירה כחלק הראשון של מצוות השמחה, אלא הן מהחלק השני של מצוות השמחה, שהיא להוסיף בסעודות יותר משבת.

Thoughtful Advice for Creating Accommodations/Compromises⁶

1. Cook meat when she's not home/around
2. If the problem is the aroma of cooking meat, buy store bought meat and heat it up on a hot plate on Shabbat/Yom Tov

⁶ Thank you to Elisheva Blass, Uzi Hill, Noah Haber, Daniel Schwartz, Zach Spero, Daniel Albert, Eliana Padwa, Eliana Yashgur, and others for sharing helpful ideas for accommodations and compromises!

3. Smell-flavor profiles that match for meat and other (vegetarian) food (e.g. BBQ chicken and BBQ tofu)
 4. Cook strongly flavored vegetarian foods to mask the smell of meat
 5. Deli and other cold meat is less smelly
 6. Soups/salads/sides that aren't fleishig can be delicious substitutes
 7. Using meat substitutes specifically on Shabbat/YT to make it special
8. Vegetarian versions of things (like chulent or chili) taste very similar to the fleishig version
 9. Schnitzel and other chicken is not so smelly (as reported to me by a vegetarian-sensitive person)
10. In summer months, if you eat outdoors, it mitigates and dilutes the smell (and creates a nice dining atmosphere)

Dr. John Gottman, Pioneer in Evidence-Based Couples and Marital Therapy